

Jak se loví se spaniely ve Španělsku

LOVECKÝ PES

Mezinárodní všestranný rozhodčí z výkonu pro ohaře a ostatní plemena a zároveň dlouholetý chovatel anglických kokršpanělů a také německých krátkosrstých ohařů **Ing. Josef Smrž** se v listopadu vydal až na jih Španělska posoudit zkoušky španělů (v textu i nadpisu záměrně používáme pro lovecké slídiče původem z anglicky mluvících zemí výraz *spanielé*, aby se nepletla národnost pořadatelů se skupinou plemen). Zajímalo nás, jak se český rozhodčí k takové akci dostane, jak probíhá a jak se liší práce psů od té, na jakou jsme zvyklí ve střední Evropě.

Prozradíte našim čtenářům, jak vůbec probíhala delegace na pro nás exotické zkoušky?

Někdy v polovině září mne oslovila zástupkyně kynologické organizace Sociedad Canina Extremadura (S.C.E.) s nabídkou, zda bych ve Španělsku přijal posuzování Zkoušek v praktickém lovu se španěly (*Prueba Caza Práctica CACT para spaniels*) ve dnech 5. až 6. 11. 2022. Zkoušky byly pořádány se souhlasem Spaniel Club España a po oba dny bylo možno zadávat čekatelství šampionátu práce.

Osloveno bylo více českých rozhodčích, ale ne všichni se mohli této soutěže zúčastnit, a tak ve výsledku padla volba na mne, snad i díky tomu, že naše rodina se zabývá chovem a výcvikem anglických kokršpanělů od roku 1955 a já sám jsem též mezinárodním rozhodčím z výkonu. Následně španělská FCI střešní organizace Real Sociedad Canina de España (R.S.C.E) zažádala naši ČMKU o delegaci. Zde bych chtěl poděkovat českým kynologům za mé doporučení a ČMKU za schválení mé delegace na tyto soutěžní zkoušky.

V jakých terénech zkoušky probíhaly a na jaké zvěři?

Zkoušky byly pořádány v oblasti Extremadura, v provincii Badajoz, poblíž historického města Mérida, které se pyšní též památkami z římské doby – zejména akvaduktem a antickým chrámem. Extremadura sousedí s Portugalskem, je vzdálena přibližně stejně od Madridu jako od břehů Maroka. Podnebí je zde velmi teplé, sklizeň obilovin probíhá již v květnu, do září je tam pak takové vedro, že nelze dělat prakticky nic, zkoušky psů tedy začínají až v říjnu a probíhají také v lovecké sezoně, která je od listopadu po březen.

V listopadu tu byla ráno velmi dlouho tma až do asi půl osmé, ranní teploty byly podobné jak u nás – čtyři až šest stupňů, avšak během dvou hodin vystoupaly až na 20 stupňů. Po poledni je teplota mírně vyšší, což je pro psy unavující. Stmívalo se určitě o hodinu a půl později než v Čechách, což byla velká výhoda při posuzování takového počtu psů, jakého jsem se zhostil.

Terén v této oblasti je pahorkatý, kamenitý, travnatý a porostlý velkým množstvím hustých pichlavých křovin a také je doslova posetý velkým množstvím místní odrůdy soliterně stojících dubů, které jsou mnohem drobnější, než druhy, které rostou u nás.

Zkoušky probíhaly na farmě Raposeras, která svou obrovskou rozlohou a porostem je spíše přírodním parkem a slouží k volnému chovu a pastvě krav. Pro svou rozlohu je využívána též jako honitba se střelníci Raposeras Coto Caza Menor a je v ní též cosi jako bažantnice, kde chovají pernatou zvěř, již nazývají koroptev rudá, u nás ji známe z bažantnic jako orebici.

Jaká plemena se zkoušek účastnila?

Na dvoje zkoušky praktického lovu, které byly pořádány po dva dny v onom prvním listopadovém víkendu (na obou bylo možno udělit tituly CACT, tedy čekatel šampionátu práce) byli přihlášení angličtí kokršpanělé a angličtí špringršpanělé. Tato plemena se nejen v anglicky mluvících zemích, ale i ve Francii, Španělsku a jinde, vyskytují ve dvou variantách: tzv. standard nebo též show, tak jak je známe u nás, a working – tzv. pracovní, tedy working cocker spaniel a working springer spaniel. U nás jsem měl možnost vidět je fyzicky při práci na honěch v bažantnici na Konopišti, kam pravidelně zajíždějí jejich vůdci z Holandska. Tito working spanielé postrádají ušlechtilost těch standardních, jsou mimo jejich typ, mnohdy působí dojmem „voříška“, nemohou tedy být předvedeni na našich výstavách a ani uchovněni. Avšak ve vlohách při slídění, v rychlosti a vytrvalosti při pohybu v terénu nemají konkurenci snad žádného loveckého plemene.

Je otázkou, zda by bylo možno u nás zavést jejich chov a tedy je zapisovat do plemenné knihy, protože jen psi zapsaní v plemenné knize FCI mohou u nás absolvovat zkoušky z výkonu.

Working spanielé se u nás již dostali do povědomí několika málo nadšenců, kteří už nějaké jedince importovali do ČR, avšak jen za účelem využití jejich rychlosti v agility soutěžích, což však popírá samu podstatu této varianty plemen spanielů, která je ve světě důsledně chována právě pro lov drobné zvěře. Ale i u jiných plemen loveckých psů je vidět snaha pře-

měnit pracovní plemeno na společenské nebo sportovní...

Jinou otázkou je, zda by working spanielé měli u nás využití, když stavy drobné zvěře jsou především díky zemědělské výrobě v některých lokalitách u nás doslova katastrofální. Protože spaniel, a zvláště ten working, je pes určený především k lovu pernaté zvěře a králíků. Například cockerspaniel = woodcock – je anglický sluka lesní, span znamenal kartagin-sky králík.

Dále je pak otázka, podle jakého zkušebního řádu by u nás startovali, protože jejich styl práce neodpovídá našim slídičům.

Podle jakého zkušebního řádu se zkoušelo?

Než jsem přijal ve Španělsku posuzování praktického lovu se spaniely, požádal jsem o španělský zkušební řád pro posuzování této soutěže. Ten jsem si přeložil a studoval, abych podle něj mohl posuzovat. V tom mi pomohla Pravidla FCI pro Trial anglických loveckých spanielů z roku 2011, která nalezneme v angličtině na webu ČMKU, a dále v českém znění Mezinárodní pravidla pro zkoušky anglických loveckých spanielů v překladu Heleny Dvořákové, která nalezneme jako jednu z příloh českého zkušebního řádu z roku 2008 v publikaci Pes a lov.

Při studiu těchto řádů jsem zjistil, že současně platný národní španělský řád praktického lovu pro spaniely byl vydán v roce 2018 a novelizován byl v roce 2020. Takže o to více muselo být studium a příprava hlubší.

Je třeba si uvědomit, že u nás a v německých mluvících zemích pro slídiče – tedy spaniely a německé křepeláky – platí reglement (pravidla) B, zatímco ve zbývajících částech západní Evropy, v Americe a Austrálii, platí pro anglické spaniely reglement A.

V čem se liší? Ve stručné zkratce lze říci, že

podle „našeho“ reglementu B musí pes vytrvale sledovat stopu živé zvěře, a to nejlépe hlasitě a ještě lépe s hlasitostí na stopě, nikoliv pouze na viděnou, zatímco podle reglementu A je hlasitost nepřipustná, prohánění zvěře je vylučující a pes musí se svým vůdcem „komunikovat“ svou poslušností a za zvěří jít až na jeho povel. Zde bych viděl určitou paralelu s posuzováním retrívrů a ohařů u nás.

Byl jsem osloven vedením sekce německého křepeláka našeho Klubu chovatelů loveckých slídičů, abych zjistil, jaký klub ve Španělsku zastřešuje chov německého křepeláka. Přestože výše zmiňovaný španělský zkušební řád výslovně uvádí možnost předvést kromě britských spanielů též vodní psy, německého křepeláka a ostatní plemena z FCI sk. VIII, dozvěděl jsem se, že německý křepelák není ve Španělsku chován. Je to totiž pes, který je v zemi původu i jinde šlechtěn k hlasitému sledování stopy a nahánění zvěře, takže pracuje podle reglementu B, a požadovat po něm splnění reglementu A by bylo proti jeho přirozenosti.

Jak jsem již zmínil, ve světě, vyjma zemí, které byly historicky (nejen v kynologii) pod německým vlivem, je spaniel používán k lovu drobné zvěře a zejména pak pernaté. Na černou zvěř tam používají jiná plemena.

Jak zkoušky probíhaly?

Praktický lov je zkoušen na pernaté zvěři, tj. koroptvích, orebicích, může být zkoušen i na divokém králíkovi. Pes je zkoušen 15 minut, v případě, že nemá štěstí na zvěř, je později zkoušen „ve druhém kole“. V případě, že pes nepracuje při slídění tak, jak je od něj požadováno, může rozhodčí zkoušení před časovým limitem ukončit. V případě, že se psovi podaří splnit zkoušku před uplynutím časového limitu, je na rozhodčím, zda chce ještě vidět od dotyčného psa nějakou další práci, či zda mu předvedený výkon stačí.

Na zkoušku nastupují kokršpanělé a špringršpanělé v samostatných bateriích podle plemene. V sobotu dopoledne to bylo osm špringrů, odpoledne osm kokrů, v neděli dopoledne devět kokrů, odpoledne osm špringrů. Teploty po ránu jsou pro psa příznivější, proto byla obě plemena takto prostřídána.

Posuzování psa probíhá individuálně za účasti vůdce, jednoho rozhodčího, tzv. technického delegáta a dvou střelců, kteří postupují s vůdcem v řadě, jeden vpravo a jeden vlevo tak, aby pravděpodobnost ulovení zvěře byla maximální. Lovci používali brokovnice ráže 12 a 20.

Korona vůdců, jejich rodinných příslušníků a diváků, z nichž se někteří přijeli podívat i z Portugalska, měla možnost situaci sledovat ze stanoviště nad údolím, v němž se zkoušky praktického lovu konaly.

Přesto, že se nabízela možnost pracovat na divoké zvěři, byly z časových důvodů a počtů psů před zahájením zkoušek celé baterie psů, v souladu se španělským národním řádem, vypuštěny orebice z voliérových chovů. Vysazené byly do křovinatého terénu, v počtu převyšujícím počet zkoušených psů, a to do křtů z křovin a hromad větví tak, aby se co nejvíce držely na místě. Avšak tato zvěř se chovala ve výsledku jako divoká, tedy v mnoha případech odešla či poodlétla, což mi o to více umožnilo sledovat, jak psi za ní slídí nejen s využitím větru, ale i stop.

Technický delegát a jeden ze střelců se před zkouškami podíleli na vypuštění zvěře, a proto se v rozlehlém členitém terénu dobře orientovali a určovali s ohledem na vítr směr postupu vůdce a psa při lovu. Zvěř byla v mnoha případech v pohybu ještě před nástupem psa na zkoušku, takže bezpochyby docházelo též k lovu divoké, v místě se vyskytující, zvěře. Díky profesionalitě personálu zkoušek bylo možno vyzkoušet za den takové množství psů.

Jaké je hodnocení práce psa

K hodnocení se nepoužívají žádné soudcovské tabulky, pes musí udělat tzv. bod, tedy vyslídí zvěř, umožnit její ulovení a následně dohledat a přinést. Práce se posuzuje celkově, proto jsem si v jejím průběhu zaznamenával popis práce konkrétního jedince. Hodnocení je Excelente (výborně), Muy bueno (velmi dobře), Bueno (dobře) a Eliminé (neuspěl). Počet bodů, tak jak je známe u FT ohařů, se u spa-

nielů nežadává. Vyhlášení výsledků následuje na závěr zkoušky celé baterie psů.

A jak tedy konkrétně probíhá zkouška?

Pes nastupuje na slídění, které má trvat maximálně 15 minut. Systematicky proti větru slídí v křovinatém terénu, ideálně člunkovitě od levého k pravému střelci s postupem vpřed. Slídění musí být temperamentní, plné vášně a energie. V okamžiku, kdy pes přichází na zvěř, tuto bez hlasitých projevů značí (nelze mluvit o vystavování!), zvěř může vyrazit sám nebo na povel. Po vzletnutí zvěře však zůstává na místě a klidný, příliš hlasitá korekce vůdcem je penalizována.

Pokud střelec zvěř zasáhne a ta padne, vyčká vůdce na pokyn rozhodčího a poté dává povel k přinesení. Pes zvěř dohledá, aportuje a přináší vůdci. Zkušební řád nevyžaduje sed-

nutí psa při předání, ale usednutí bez povelu je významným bonusem. Takto provedená práce je hodnocena známkou výborně a případně aspiruje na zadání titulu CACT.

Může se stát, že pes v limitu nepřichází do zvěře, proto pokud dobře pracoval, je mu umožněno pracovat později v druhém kole. Pokud i zde má smůlu, avšak neúnavně pracuje, je mu později poskytnuta další příležitost.

Pokud pes v dalším vyhledávání umdlévá, pak má smůlu i v závěrečném hodnocení a neuspěl, což se však díky vysazené zvěři stalo pouze jedenkrát.

Může se také stát, že pes pracuje výborně, ale střelec zvěř neuloví. V tomto případě je po ukončení běhu všech psů tomuto psovi v terénu pohozena „studená“ zvěř na dohledávku. Po jejím provedení a předání vůdci je pes ohodnocen.

Pokud pes zvěř značí, ale nevypíchne, nýbrž sám uloví a nepoškozenou předá vůdci, je hodnocen známkou výborně, avšak bez možnosti zadání titulu CACT.

Chybami je, pokud psi mají rezervy při slídění, vykazují mezery v poslušnosti a ovladatelnosti, jdou bez povelu pro střelenou zvěř, špatně aportují (uchopení není rychlé a neustále zvěř přebírají), špatně odevzdávají (pouští aport před vůdcem). Každá tato chyba má podle závažnosti vliv na celkové hodnocení, které nemůže být lepší než velmi dobře nebo dobře.

Pokud pes dostatečně neslídí, nedohledá, neaportuje či mu živá zvěř při přinášení ještě před odevzdáním vůdci unikne a ulétne, pak při zkoušce neuspěl.

Druhý den zkoušek

Jak bylo zmíněno výše, v neděli nastoupila ráno na Caza práctica baterie devíti kokrů a následně odpoledne baterie osmi špringrů. S jednou výjimkou startovali stejní psi a všeobecně prokazovali stejnou kvalitu práce jako předchozího dne. Někteří měli více štěstí než v sobotu, někteří naopak.

Všiml jsem si, že někteří vůdci druhý den dávali psovi větší příležitost pro lepší předání aportu vsedě a neunáhli se tak, jako předchozího dne.

Po oba dny jsem obdivoval, s jakou razancí se standard či working spanielé drali do křovin za orebicí, jak se doslova zavrtávali do hromady větví, které svým tělem dokázali i odhazovat, aby se jim podařilo vyrazit ji ven. A kupodivu jsem nezaznamenal, že by měli (i ti show/standardi) v bohaté srsti nějak extrémně zacuchané větvičky či jiný porost.

V odpoledních hodinách jsem pak ještě posuzoval tamní zkoušku vloh – Prueba de Aptitudes Naturales – pro šest kokrů a špringrů – opět ve variantě standard a working.

Tato zkouška byla spíše ověřením vrozených vlastností, kdy mladí, ani ne roční psi, nepolibení výcvikem, byli zkoušeni na křepelkách (a ty tedy létaly!) v disciplínách prokazujících

jejich zájem o slídění za zvěří. Hodnotil jsem nos, vyhledávání zvěře, vypíchnutí – zvednutí křepelky – a chování po výstřelu po jejím vzletu. Rozhodně se nezkušelo vodění psa a nepřihlíželo se tolik k poslušnosti jako na našich zkouškách.

Se zájmem jsem pozoroval práci mladých working kokrů. Bylo vidět, že slídění v nich prostě je.

Následně jsme den zakončili ještě zkouškou přinášení z vody – Cobro en Agua. Absolvování této zkoušky je tam podmínkou pro spaniely, kteří se mají následně zúčastnit polních zkoušek se zadáním titulu CACIT.

Zkouška probíhá stejně jako u nás. Při vha-
zování kachny do vzdálenosti asi 10 m na hladinu, během něhož je pes na volno, zazní výstřel a pes je vyslán pro aport kachny, pro kterou plave, přinese a vůdci odevzdá. Na usednutí psa se netrvá.

Bylo předvedeno deset psů, jeden neuspěl, protože asi půl metru před břehem kachnu vypustil, na souši ji tedy nepředal a vůdkyně kachnu z mělčiny prostě nezvedla.

Shrnutí zkouškových dnů

Celkem v těchto dvou dnech proběhlo 55 běhů na čtyřech samostatných zkouškách. Spočítal jsem, že jsem posoudil 49 psů, z toho 45 úspěšných. Zúčastnili se vůdci z různých koutů Španělska, jedna vůdkyně se čtyřmi psy z Francie a anglická vůdkyně se třemi psy.

Zkoušky byly náročné jak terénem, tak i časově, také odpolední teploty byly pro mne na listopad nezvyklé, ale s týmem lidí a podporou od Spaniel Club España, jsme administrativní a závěrečné náležitosti zkoušek s přehledem zvládli.

V sobotní zkoušce praktického lovu jsem zadal CACT standardnímu špringrovi, res.CACT working špringrovi, kokři titul neobdrželi. V nedělní zkoušce praktického lovu obdrželi working špringři CACT a res.CACT, working kokr CACT a standardní kokr res.CACT. Musím přiznat, že v neděli jsem se při zadávání titulů trochu zapotil, tak byly výkony na úrovni a vyrovnané!

Nejen zkoušky

Současně s pozváním na posuzování jsem byl španělským klubem požádán o uspořádání semináře o historii a současnosti chovu spanielů v Čechách, o zkouškách a práci u nás, což pochopitelně Španěly zajímalo. S obsahem jsem neměl problém, pocházím z myslivecké rodiny, chov loveckých spanielů máme v rodině už déle než 60 let, můj otec byl poradcem chovu vícebarevných kokršpanielů, má matka rozhodčí z exteriéru a sama začínala se psy Mileny Štěrbové, která v roce 1924 spoluzakládala dnešní Klub chovatelů loveckých slídičů, v němž se já podílím na chodu sekce anglického kokra.

Seminář jsem uspořádal večer mezi oběma zkouškovými dny a věnoval se v něm historii našeho Klubu, plemenům slídičů, retrívů a vodních psů, která jsou v našem Klubu chována a zastřešena, zmínil se samozřejmě i o jiných klubech, v nichž jsou retrívři, němečtí křepeláci, špringři a kokři u nás také chováni.

Seznámil jsem přítomné s disciplínami našeho zkušebního a také soutěžního řádu pro slídiče, a zmínil se též o zkouškách, které nejsou v obsahu soutěžního řádu slídičů, ale vůdci se slídiči a tedy i spaniely se jich mohou účastnit a také účastní. Rovněž jsem seznámil účastníky s nejvyšší mezinárodní soutěží slídičů v Čechách, kterou je Memoriál Mileny Štěrbové.

A samozřejmě jsem též zmínil tendence současné majoritní společnosti, která má snahu přetvářet řadu líbivých loveckých plemen k obrazu svému, ignoruje to, k čemu byla vyšlechtěna, dělá z nich domácí mazlíčky, či s nimi běhá po lesích, na parkurech agility nebo z nich dělá saňové psy. Vše má společného jmenovatele, a to je zájem člověka o sebe sama, nikoliv o přírodu a o racionální činnosti s ní spojené.

Celý seminář jsem pojal jako videoprezentaci, s jejíž technickou stránkou a překladem do angličtiny mi významně tady v Čechách pomohla Lucie Kolouchová. O překlad do španělštiny se na místě postarala anglická vůdkyně, která žije dlouhodobě ve Španělsku.

Poděkování

Závěrem bych rád zmínil osobu, bez které by určité tyto zkoušky nemohly být. Pozvala mne, o vše se starala před zkouškami i během nich. Nemohlo mi uniknout, že vše zařizovala – ubytování, letenky, občerstvení pro účastníky, administrativu, ekonomiku, zvěř, personál, tlumočení, prostě vše, co je třeba ke zdárnému průběhu takové akce. Pochopil jsem, že u Sociedad Canina Extremadura je leaderem lovecké kynologie. Kromě toho cvičí ohaře, spaniely, jezevčíky...

U nás ji znají lidé od NKO, maďarských a německých drátosrstých ohařů, neboť v minulých letech tato plemena posuzovala na jejich Klubových výstavách a NFT v Zákupcích. Je rozhodčí z výkonu a exteriéru pro sk. FCI VII a VIII. Řeč je o Eleně Melnikové, která se svým mužem Emiliem Martínezem Corralesem v chovatelských stanicích iz Ohotnichiego Dvora a de Los Machaderos chová německé krátkosrsté ohaře.

Děkuji tedy Eleně za úžasný exotický víkend a za rozšíření mých kynologických obzorů, děkuji vůdcům za příjemnou atmosféru. Rád bych se tam zas někdy při podobné příležitosti podíval.

*Rozhovor s Ing. Josefem Smržem
vedla Lucie KOLOUCHOVÁ*